

А. Б. Задорожнюк

**РЕЦЕНЗІЯ НА КНИГУ ВІКТОРА БЕРЕЗЯКА «АТЛАНТИДА:
СТОРІНКИ ПРАДАВНЬОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ІСТОРІЇ» –
К. : Науковий світ, 2012 – 208 с.**

Рецензоване дослідження вражає широтою задуму і розмахом авторської думки. Таємниця загадкової Атлантиди не дає спокою дослідникам упродовж багатьох століть. За висловленням автора «про Атлантиду, таємничу державу, сховану десь на дні океану, чи моря, написано понад 20 000 різноманітних праць, висунуто понад 1700 гіпотез про її місцезнаходження». Проте, це не зупиняє дослідника, а лише спонукає його до пошуку.

Книга складається із серії розвідок, які в цілому зводяться до ідеї прив'язати вітчизняну історію до найдавніших цивілізацій Межиріччя – шумерів і хетів. Перший нарис «Анти – далекі пращури козаків» ґрунтується на пошуках аналогій у зачісках козаків і шумерів та окремих мовних паралелях і співставленнях української мови та мови давніх народів. Як висновок, автор констатує «наведені історико-етнографічні й мовні приклади засвідчують, що атланти та їхні пізніші нащадки анти були далекими пращурами козаків».

Наступні розвідки «Хати: сторінки рідної історії», «Атлантида – країна Східного Середземномор'я», «Хати і шумери: до атлантичного періоду», «Легендарні князі-анти: малоазійські корені»... і аж до останнього «Від Атлантиди – до сьогодення: факти, гіпотези, мрії» зводяться до таких самих мовних та історико-етнографічних прикладів, вирваних із загального мовного та історичного контексту. Автор намагається осягнути світову історію впродовж кількох тисячоліть, провести історичні паралелі із подіями, фактами і явищами, що розділяють між собою тисячі кілометрів і років. Ще М.Грушевський, на якого неодноразово посилається автор, вказував, що для вивчення етногенезу будь якого народу визначальним є тяглість і послідовність історичного процесу на визначеній території. Виходячи із геополітичного становища України і враховуючи численні зміни на нашій території калейдоскопу культур і народів лише у першому тисячолітті нашої ери, можна говорити про сформовану основу для майбутньої слов'янської федерації племен на території сучасної України лише від IV-VI ст. н.е. Відомий сучасний археолог Л. Залізняк, про якого також згадує автор, категорично виступає проти «патріотично-романтичних» версій походження українців і у багатьох монографіях, статтях і

публічних виступах застерігає від історичної міфотворчості. Він зазначає, що «трипільська та арійська версії походження українців є ... породженням, з одного боку, щирого патріотизму та зрозумілої недовіри до офіційної науки, а з іншого – постколоніального комплексу меншовартості та аматорства. Користь для України від цього суперпатріотичного, але псевдонаукового жанру сумнівна, а шкода – очевидна. Окрім дезорієнтації громадськості, відбувається дискредитація української історичної науки» [1, с.31].

В цілому, дана книга вписується в модерне трактування історичних фактів і подій дослідниками-аматорами. Варто лише згадати про авторів Нової хронології, математиків – Фоменка-Носовського, які являються авторами вже семи томів «нового бачення» історичного минулого Європи і світу. При чому, Нова хронологія має в Російській федерації масу прихильників і поціновувачів.

Дослідження В. Березяка також набуло в Україні широкий резонанс, особливо завдяки серії науково-популярних фільмів, знятих ДТРК «Культура». Проте, повна відсутність джерельного ґрунту, передусім детального фахового аналізу археологічних культур та лінгвістичних пам'яток на теренах України, не дає можливості сприймати роботу В. Березяка як наукове і навіть як науково-популярне дослідження з вітчизняної історії. Воно більше відноситься до жанру пригодницького або фантастичного. Разом з тим і такі роботи будять інтерес допитливих, спонукають людей до пошуку істини.

Список використаних джерел і літератури:

1. Залізняк Л. Українці: витоки та історичні долі. – К. : Темпора, 2011. – 424 с.

Отримано: 15.10.2014